

Keban Komisyonu Ekseriyetinin İtirazlar Hakkındaki Mütalâası

Ek — 6

idare Hey'etinin 17.4.1965 tarihli yazısı üzerine Komisyonumuz 20 Nisan 1965'te toplanmış ve evvelce idare Hey'etine teslim edilmiş olup Komisyonumuz ekseriyetinin görüşlerini tesbit eden raporla, bu görüşlere genel olarak iştirak etmeyen diğer üç üyesinin ayrı ayrı itirazî beyanlarını ifade eden ve bilâhare idare Hey'etine tevdi ettikleri raporlarını bu yazı gereğince tek rapor haline getirmek üzere müzakerelerde bulunmuştu.

Bu müzakereler sonunda, itirazî raporlarda serdolan fikirlerin ve ileri sürülen hususların, ekseriyetçe hazırlanmış olan rapordakilerle bağdaşmaz hâlde bulunması dolayısıyla tek bir rapor hazırlanmasının çok müşkül olacağı ve pratikman bundan bir fayda da beklenemeyeceği görülmüştür.

Komisyon ekseriyetinin görüşlerini tesbit eden rapora imza koyanlar olarak, mezkûr, itirazî raporlar hakkındaki mütalâamızı sadece bir kaç kelime ile bildirmeyi faydalı görüyoruz.

İtirazî raporlarda ileri sürülen hususlardan büyük kısmının cevabını bizzat ekseriyet raporu vermektedir.

Mezkûr raporlarda zikredilen diğer bazı itirazlar gerçeklere aykırıdır. Halen inşa veya ikmâl safhasında bulunan termik tesislerin fiili rakamlarına dayanan termik alternatif maliyeti ile, yıllık ithâl malı Fuel oil tüketimi miktarı gerçeklere uygundur. Fuel oil ihracında fazla iyimser olmak daha basiretli bir hareket tarzıdır. Kesin surette puant santral olarak çalışacak 520 MVV'lık 760 milyon liraya malolan bir hidrolik santralın bulunmaması mukayese sonucunu değiştirici yönde bir tesir yapamaz; bu para karşılığında aynı güçte termik veya karma hlr tesisin kurulmasının mümkün olduğu malûmdur.

Fuel oil fiatları olarak memleketimizde yapılmakta olan büyük Fuel - oil santralleri için anlaşmalarla tesbit edilmiş olan rakamları almış bulunmaktayız.

En önemli nokta ise, yatırım tasarrufu ile kurulacak endüstridir. Bu tasarrufun bir şeye yaramıyacağı ileri sürülmesi memleketin gerçek ekonomik ve mali imkânlarını bilenlerce ancak hayretle karşılanabilir.

A. Sil/il örtmlttii
aaffifitA

Daniyal Eriç
D.S.I.
imza

Hüseyin Pekin
Enerji ve Tabii
Kaynaklar Bak. imza

Zeki Turgay
Etibank
imza

Cihet Erez
Etibank
imza

Ekrem Abbassade
Etibank
imza

Turhan Onur
Tiler Bankası
imza

Necati Türkeri
Odalar Birliği
imza

Halit Tekeli(*)
iller Bankası
imza

(*) 20.4.1965 toplantısında bulunmamış olmakla beraber yukarıdaki mütalâa görüşüme ve dolayısıyla ana rapora uygun olduğu için imza ediyorum^

Ekonomimiz ve firmansman imkânlarımız ko nularındaki açıklamalarımız, yetkililerin tespit ettiği ve herkesçe bilinir gerçeklerden ibarettir.

12 Üyenin imzasını taşıyan Ekseriyet Raporu 4 Üyeden mürekkep Tafi Komisyon tarafından 12 günlük çok kesif bir çalışma neticesinde kaleme alınmış, bu çalışmalara zaman zaman diğer üyeler de aktif olarak katılmıştır. 20 Nisan toplantısı hariç ana komisyon üç defa toplanarak rapor esaslarını müzakere ve tesbit ve raporu tasvip etmiştir. Raporda dercolunan bir çok hususlar ilgililerce ötgdenberi bilinmekte idi.

Bu rapor sadece ekonomik bir mukayese raporudur; binaenaleyh bir fizibilite raporundaki detayları ihtiva etmesi gerekmez. Şu da bir gerçektir ki bir eserin tenkidi o eser kadar uzun olmaz; tıpkı uzun bir hesabın hatasının bir tek basit mizanla ortaya çıkarılması gibi. İtiraz sahiplerinin bu ciheti çok iyi bilmelerine rağmen üzerinde İsrarla durmaları ancak bu gibi çalışmalara vukufu olmayanları yanıltabilir.

Türkiye'de kurulmuş olan barajların ilk keşfe nazaran pahalıya mal olduğu raporumuzda izah edilirken, keşiflerin düşük ve dolayısıyla etüdlerin yetersiz olduğu üzerinde durulmuştu. Buna rağmen S. Turgut özalın, konuyu tamamen kendi inisiyatifi ile, ihale usulsüzlüğünden ve sui-istimallerden bahsedilmiş gibi göstermiş olmasını garip bulmaktayız.

Nihayet şu ciheti de işaret etmek isteriz ki Keban projesinin gerçekleştirilmesi ile ilgili çalışmalara bizzat iştirak eden bu üç üyemizin esasen beklenen itirazî raporlarının ifade şekli üzücü bulunmuştur. Bilhassa Sayın Turgut özalın tevdi ettiği rapordaki tecavüzkâr beyanların her biri üzerinde idare Hey'etimizin dikkatini çekmek zaruretini duymaktayız.

Son olarak, Komisyonumuz ekseriyetinin raporunda sarıh surette zikredilen sebepler ve varılan sonuçlar dolayısıyla Keban projesi ile ilgili faaliyetlerin fazla gecikilmeden durdurulacağını ve memleket ekonomisi için daha yararlı ve mâkûl projelerin gerçekleştirilmesine gidileceğini umduğumuz, teyiden ve ilgilileri ikaz maksadıyla bildiririz.